

УДК [780.614.13:785](477)

Цитування:

Слюсаренко Т. О. Традиційні та інноваційні засади в виконавській практиці капели бандуристів «Сонце» ХНУМ ім. І. П. Котляревського (до 25-річчя творчої діяльності). *Вісник Національної академії керівних кадрів культури і мистецтв* : наук. журнал. 2023. № 3. С. 212–217.

Слюсаренко Тетяна Олександрівна, народна артистка України, кандидат мистецтвознавства, асистент кафедри культурології Національного юридичного університету імені Ярослава Мудрого
<https://orcid.org/0000-0002-8322-0900>
t.o.slyusarenko@nlu.edu.ua

Slyusarenko T. (2023). Traditional and Innovative Principles in the Performance Practice of Bandurists' Chapel "Sun" Kharkiv I. P. Kotlyarevskiy National University of Arts (to the 25th Anniversary of Creative Activity). *National Academy of Managerial Staff of Culture and Arts Herald: Science journal*, 3, 212–217 [in Ukrainian].

**ТРАДИЦІЙНІ ТА ІННОВАЦІЙНІ ЗАСАДИ
В ВИКОНАВСЬКІЙ ПРАКТИЦІ КАПЕЛИ БАНДУРИСТІВ «СОНЦЕ»
ХНУМ ІМ. І. П. КОТЛЯРЕВСЬКОГО
(ДО 25-РІЧЧЯ ТВОРЧОЇ ДІЯЛЬНОСТІ)**

Мета роботи полягає у визначенні традиційних та інноваційних засад в виконавській практиці капели бандуристів «Сонце» ХНУМ ім. І. П. Котляревського. **Методологія дослідження** обумовлена аналізом усталених та новітніх виконавських прийомів в мистецькій діяльності колективу та застосуванням наступних наукових підходів таких як: емпіричний, на основі спостережень та опрацювання фактологічного матеріалу; аналітичний для виявлення рівня розробленості заявленої теми в науковій літературі та порівняльний, який використано в розкритті стилістичних відмінностей творчості інших бандурних гуртів. **Наукова новизна.** Вперше в теоретичній площині подається аналіз традиційних та інноваційних засад у виконавській практиці капели бандуристів «Сонце» ХНУМ ім. І. П. Котляревського. **Висновки.** Виконавська практика капели бандуристів «Сонце» ХНУМ ім. І. П. Котляревського є важливою складовою у розвої та популяризації бандурного мистецтва Харкова та народно-інструментальної культури України в цілому. Традиційні підходи в творчості колективу, яскраво виражені в репертуарі національно-патріотичного спрямування, орієнтовані на збереження в вітчизняній музичній культурі духовних ідеалів та вищих моральних цінностей нашого народу. Використання сучасних інноваційних засад, які втілено шляхом художньо-образних прийомів та новітніх виражальних засобів, створення сучасних візуальних форм – відеокліпів є характерною ознакою динамічного розвитку капели та її впливу на збагачення та оновлення мистецьких форм в бандурному мистецтві сьогодення. Творча діяльність «Сонце» демонструє інтенсивний розвиток функціонування, зокрема в концертній сфері міського та всеукраїнського рівнів, водночас, сприяє піднесенню вагомості бандурної традиції в музичному житті Харкова та позитивно впливає як на підвищення професійного сценічного рівня учасниць колективу, так і на збагачення й наслідування іншими бандурними гуртами креативних виконавських підходів капели.

Ключові слова: виконавська практика, капела бандуристів, традиційні та інноваційні засади, ансамблеві бандурні форми.

Slyusarenko Tetyana, People's Artist of Ukraine, Candidate of Art Studies, Assistant Professor, Department of Cultural Studies, Yaroslav Mudryi National Law University

Traditional and Innovative Principles in the Performance Practice of Bandurists' Chapel "Sun" Kharkiv I. P. Kotlyarevskiy National University of Arts (to the 25th Anniversary of Creative Activity)

The purpose of the work is to determine the traditional and innovative principles in the performing practice of the bandurists' chapel "Sun" of I. P. Kotlyarevskiy Kharkiv National University of Arts. **The research methodology** is determined by the analysis of the established and new performance techniques in the collective's artistic activity and the use of the following scientific approaches: empirical, based on observations and processing of factual material; analytical to identify the level of development of the declared topic in scientific literature, and comparative, which is used to reveal stylistic differences in the work of other bandura bands. **Scientific novelty.** For the first time, an analysis of the traditional and innovative principles in the performing practice of the "Sun" bandurists' chapel of I. P. Kotlyarevskiy Kharkiv

National University of Arts is presented on a theoretical level. **Conclusions.** Performance practice of bandurists' chapel "Sun" of I. P. Kotlyarevskiy Kharkiv National University of Arts is an important component in the development and popularisation of Kharkov bandura art and folk-instrumental culture of Ukraine as a whole. Traditional approaches in the group's work are clearly expressed in the repertoire of national-patriotic direction, are aimed at preserving the spiritual ideals and higher moral values of our people in the national musical culture. The use of modern innovative principles, which are embodied by means of artistic techniques and the latest means of expression, the creation of modern visual forms – video clips, is a characteristic feature of the dynamic development of the chapel and its influence on the enrichment and renewal of artistic forms in today's bandura art. The creative activity of "Sun" demonstrates the intensive development of functioning, in particular in the concert field of the city and all-Ukrainian levels, at the same time, it contributes to raising the importance of the bandura tradition in the musical life of Kharkiv and has a positive effect both on the increase of the professional stage level of the members of the collective, and on the enrichment and imitation of other bandura musicians groups of creative performing approaches of the chapel.

Keywords: performance practice, bandurists' chapel, traditional and innovative principles, ensemble bandura forms.

Актуальність теми дослідження. У виконавській практиці українських бандуристів сьогодення ансамблеві форми є найбільш поширеними та популярними, мають відмінності складові та кількісні. «Ансамбль» як концертна самостійна одиниця активно функціонує в різних мистецьких площинах: від освітнього осередку до участі в різноманітних конкурсах та фестивалях всіх рівнів. На сьогодні вирізняють ансамблі малих та великих форм, остання належить до менш поширеної, оскільки її існування залежить від багатьох факторів, як економічного характеру, так і регіонального, в залежності від історико-культурних умов та закладених традиційних основ широкого побутування бандурного середовища. Серед найстаріших капел бандуристів можна виокремити Національну заслужену капелу бандуристів України імені Г.І. Майбороди та Українську капелу бандуристів ім. Тараса Шевченка (США). Сучасна капельна форма представлена як на професіональному так і самодіяльному рівні та переважно поєднує в собі хорові та бандурні традиції виконавства. Серед провідних великих бандурних колективів вищих музичних навчальних закладів України належне місце займає капела бандуристів «Сонце» ХНУМ ім. І. П. Котляревського, яка вже 25 років презентує професійне ансамблеве бандурне виконавство Харкова та народно-інструментальне мистецтво як регіону, так і України в цілому. Але в теоретичній площині на сьогодні недостатньо приділяється уваги аналізу творчості вищезазначеного колективу, зокрема у висвітленні традиційних та інноваційних підходів в діяльності, що і виступає завданням автора в продовженні поглибленого дослідження виконавської практики гурту та й окреслює актуальність обраної проблематики.

Аналіз досліджень і публікацій. Вивченням проблем становлення та розвитку провідних великих бандурних колективів займається

чимало теоретиків та практиків бандурного виконавства сьогодення. Так, низка досліджень Єсипка В. М. [6,7], Дутчак В. Г. [2, 3, 4], Яницького Т. Й. [12] та ін. присвячена аналізу творчої діяльності відомої капели бандуристів імені Т. Шевченка (США). Увага зазначених науковців зосереджена на питаннях вивчення історичного та виконавського аспектів як вищезгаданого колективу так і капели як модерної форми в загальному контексті. Зародження та становлення новітньої форми кобзарського мистецтва – капели бандуристів, творчий та історичний шлях Капели, її історичні етапи діяльності та дискографія, культурно-мистецькі здобутки колективу – коло окреслених векторів дослідження творчості одного з найстаріших великих бандурних колективів української діаспори. Окрему нішу займають праці навчально-методичного спрямування, авторами яких є сучасні викладачі-методисти: Дутчак В. Г. [5], Овчарова С.В. [8], Іваниш А. А. [9] та ін. В роботах дослідників порушено такі питання як: проблема диригента і диригування в бандурному мистецтві: історичний, культурологічний та методичний аспекти; педагогічний репертуар для капели бандуристів з оркестровою групою; колективне музикування: до питання роботи з мішаною капелою бандуристів.

Аналізу творчої діяльності найдавнішої чоловічої професіональної капели бандуристів України присвячена монографія Черногуза Ч. «Кобзарська січ. До 100-річчя Національної заслуженої капели бандуристів України імені Г.І. Майбороди» [11]. Акцентує увагу на вивченні виконавських особливостей провідної капели бандуристів Слобідської України «Сонце» і автор статті Т. Слюсаренко [10]. Але, оскільки зазначена автором проблематика в науковому дискурсі не достатньо досліджена та не поставала в центрі дискусійного формату, тому і була обрана для подальшого поглибленого дослідження.

Мета дослідження полягає у визначенні традиційних та інноваційних засад в виконавській практиці капели бандуристів «Сонце» ХНУМ ім. І. П. Котляревського.

Виклад основного матеріалу. Час виникнення в Харкові перших великих бандурних колективів припадає на кінець 20-х років ХХ ст., саме в цей період було створено «Харківську художню капелу ім. Т. Шевченка» (була випущена фотолистівка цього колективу) під керівництвом видатного діяча української культури, талановитого педагога та бандуриста Г. Хоткевича, а також капелу кобзарів «Рух» на чолі з В. Осадькою [6].

Наступні десятиліття – післявоєнні – характеризуються відсутністю в науковій літературі досліджень щодо розвитку великих ансамблів, хоча за спостереженнями та аналітикою автора, численні ансамблі бандуристів існували майже при кожному палаці культури та в багатьох вищих навчальних закладах.

Ренесансом великих бандурних об'єднань Харкова можна позначити кінець 90-х років ХХ ст. В цей час в Харківському інституті мистецтв ім. І. П. Котляревського створюється капела бандуристів «Сонце» під керівництвом талановитої бандуристки-педагога Надії Валентинівни Мельник. Авторка статті в попередньому дослідженні вже приділила належну увагу висвітленню викладацької діяльності відомої музикантки та її ролів специфіці розвитку бандурного колективу. На межі 2000-х років функціонувала і капела бандуристів в Харківському педагогічному інституті ім. Г. Сковороди, яку також очолювала Н. Мельник [10].

Акцентуючи увагу на заявлену проблематику, перш за все звернемо увагу на традиційні підходи творчій діяльності та репертуарі бандурних колективів України, які є сталими за виконавськими характеристиками. Так, виконанню вокальних творів капели бандуристів НМАУ притаманний хоровий виклад, оскільки склад капели є мішаним та є перевага кількісного складу учасників, колектив спирається на традиційні основи хороведення, які були закладені в репертуарі великих бандурних колективів у другій половині ХХ ст. Аналізуючи репертуар концертної програми «Нехай лунає пісня на весь світ під кришталевий звук бандури» (травень, 2023) можна стверджувати, що основою навчально-концертної програми вищезазначеного колективу є українські класичні твори, українські народні пісні у супроводі бандур та композиції в а-капельному

варіанті. Вищезазначений жанр потребує високої професійної вокальної підготовки учасниць, що також підкреслює втілення традиційних основ хорового співу у виконавстві бандуристів.

До репертуару капели «Сонце» також входять відомі українські народні пісні та класичні твори, що характеризує традиційний підхід у виконавській практиці колективу до формування навчальної та концертної програми, водночас, хоровий виклад у виконанні гурту має змішаний характер, поєднаний з народною та естрадною манерою співу. Авторка статті вже висвітлювала в попередньому дослідженні зміст знакових концертних програм та визначила підхід до підбору композицій [10].

Також усталеними, обов'язковими, улюбленими та бажаними за моральними переконаннями учасників великих гуртів всіх навчальних музичних закладів є виконання творів національно-патріотичного характеру. Капела «Сонце» також активно використовує цей жанровий напрям в своїй творчій діяльності, переважна кількість композицій присвячена сучасним драматичним подіям в нашій країні, що підкреслює високу духовну спрямованість в репертуарній програмі капели та виступає провідною виконавською лінією за останні роки. Так, популярний твір молодшої відомої співачки Світлани Тарабарової «Хочу жити без війни» міцно закріпився в доробку «Сонце» через актуальність головної ідеї пісні та бажання передати почуття прагнення миру та єдності.

Зворушливо та з глибиною почуттів любові до Захисників звучить у виконанні «Сонце» молитва воїну «Побудь, мій Боже...» (муз. Б. Севастьянова, сл. Л. Буряк). Використання наприкінці твору молитви «Отче наш» підкреслює філософсько-духовний задум вокальної композиції та водночас, застосування новітніх виконавських підходів капели у створенні художнього образу.

По новому, з власною неповторною стильовою інтерпретацією звучить і загальновідомий серед бандурних колективів вокальний твір «Біля тополі» (музика та слова братів Петра та Павла Солодух). Аналізуючи та порівнюючи виконання цього твору з іншими гуртами (квартет бандуристок «Гердан», тріо бандуристок «Моремиті» та ін.), можна відзначити особливу та величезну увагу, яка надається звучанню основної теми у вступі в інструментальному викладенні. Використовуючи потенціал акомпануючої

групи та підкреслюючи вагомість супроводу в посиленні аудіального настрою, драматургія твору побудована таким чином, щоб акцентувати увагу на відтворенні «звукового» художнього образу засобами інструментальної вокалізації, а також підкресленні та рівнозначності супроводу з вокальною лінією.

Важлива увага в виконавській стилістиці капели надається інструментальній частині творів (вступу, програшам тощо). Так, на прикладі виконання інтерпретації загальновідомого та популярного бандурного вокального твору «Через ту бандуру...», написаного в куплетній формі та інструментованого керівником капели, в музичному викладенні яскраво представлені всі інструменти акомпануючої групи. Розгорнута музична форма, варіаційність викладу основної теми додає «монументальності» художнього образу відомої композиції.

Вагомість інструментальної складової в створенні аранжувань вокальних композицій, на наш погляд, носить спадкоємний виконавський характер. Підтвердженням цієї тези є висловлення С. Вишневої, на думку якої, для представників Харківської кобзарської школи (І. Кучугура-Кучеренко, Г. Гончаренко, С. Пасюга та ін.) була притаманна особлива увага до інструментального супроводу та своєрідність вокальних рецитативів, де переважали пісенні ознаки, а також широке використання різноманітних технічних прийомів виконання [1, 8].

Як вже зазначалось автором статті в попередньому дослідженні специфіки та розвитку діяльності капели «Сонце» до інструментальної групи входять всі народні інструменти, які традиційно представлені на кафедрі народних інструментів України НУМ ім. І. П. Котляревського: чернігівські цимбали, баяни, домрова група, балалаечний контрабас та ударні інструменти [10]. Наявність в колективі баяну, цимбалів та ударних інструментів носить усталений характер, який притаманний багатьом великим бандурним гуртам. Використання інших народних інструментів, пов'язано з їх специфікою побутування в регіоні, історичним розвитком та функціонуванням кафедр народних інструментів. На прикладі інструментальної групи капели бандуристів НМАУ, до її складу входять такі інструменти як: цимбали, баян, віолончельний контрабас та ударні інструменти.

Завдяки різноманітності звукової палітри, інструментовка партій капели «Сонце» має оркестрове забарвлення та характеризує

музичну тканину всіх існуючих складових вокально-інструментальних творів капели, що в свою чергу є відмінною виконавською рисою від інших подібних гуртів.

Важливою відмінною стилістичною ознакою є інноваційність в виконавській практиці капели. Так, в концертних програмах колективу перевага надається сучасним творам естрадного та народного напрямку, що і вирізняє від інших бандурних великих гуртів. Стилiстичне тяжіння до естрадизації відомих українських класичних та сучасних творів також суттєво вирізняє мистецьке обличчя капели «Сонце» від інших мистецьких об'єднань. Виконавські особливості репертуару капели полягають у використанні естрадних та джазових елементів (гармоній, ритмів тощо).

Завдяки креативності та постійним пошукам візуально-виконавського характеру керівника капели Надії Мельник, в концертних програмах під час виконання творів використовуються віршовані речитативи, реп, декламація, хореографічні елементи (рухи руками, ногами тощо). Інноваційною та водночас, специфічною рисою виконавського стилю капели є активне втілення віршованості, якою можуть як розпочинатись, так і закінчуватись музичні твори.

Нестандартні, нетипові закінчення музичних композицій, притаманні сучасним естрадним вокальним творам, які виражаються в «недомовленості» та не завершеності інтонаційної лінії характеризують виконавський стиль колективу (на прикладі творів, які вже вище згадувались «Хочу жити без війни», «Біля тополі» та ін.) та визначають інноваційність у підходах в творчості.

Через складні умови соціально-економічних та політичних реалій сьогодення та неможливість працювати в звичайному аудиторному режимі, капела продовжує свою діяльність в онлайн-форматі (дивитись інтернет-мережі). Створення відеокліпів (самими учасницями) за ініціативою керівника Н. Мельник (власні інструментальні версії) («Полька-притупанка», «Алілуя», «Два кольори» та ін.) демонструє креативність, потужний потенціал колективу та прагнення творити, з метою психологічної та духовної підтримки як самих учасниць, так і всіх прихильників бандурної творчості та української спільноти в цілому.

Наукова новизна. Вперше в науковій площині подається аналіз традиційних та інноваційних засад у виконавській практиці капели бандуристів «Сонце» Харківського

національного університету мистецтв ім. І. П. Котляревського.

Рис. 1. Виступ капели в великому залі ХНУМ ім. І. П. Котляревського, 2019 р.

Висновки. Виконавська практика капели бандуристів «Сонце» ХНУМ ім. І. П. Котляревського є важливою складовою у розвої та популяризації бандурного виконавства та народно-інструментального мистецтва України. Традиційні підходи в творчості колективу, які яскраво виражені в репертуарі національно-патріотичного спрямування, спрямовані на збереження в вітчизняній музичній культурі духовних ідеалів та вищих моральних цінностей нашого народу. Використання сучасних інноваційних засад, які втілено шляхом художньо-образних прийомів та новітніх виражальних засобів, створення сучасних візуальних форм – відеокліпів, активна концертна діяльність впливають на збагачення та оновлення мистецьких форм в бандурному мистецтві сьогодення. Також творча діяльність «Сонце» демонструє інтенсивний розвиток функціонування колективу як на міському рівні, так і всеукраїнському та водночас, підносить вагомість бандурної традиції в музичному житті Харкова, що в свою чергу позитивно впливає як на зростання виконавського сценічного рівня учасниць гурту так і на збагачення та наслідування репертуаром та креативними підходами капели іншими бандурними колективами.

Література

1. Вишнеvsька С. Еволюція феномену співу в бандурній виконавській традиції : автореферат дис. ... канд. мистецтвознав : 17.00.03 / Львів.нац. муз. акад. ім. М.В. Лисенка. Львів, 2011. 16 с.
2. Дутчак В. Дискографія капели бандуристів імені Тараса Шевченка Північної Америки. Вісник Київського національного університету культури і мистецтв. Серія: Музичне мистецтво. Том 2, № 2 (2019). Київ, 2019. С. 173–188. DOI: 10.31866/2616-7581.2.2. 2019.187443.
3. Дутчак В. Капела бандуристів імені Тараса Шевченка: німецький еміграційний період. Україністика в Європі. & Німеччина і Україна: у 6 т. / за заг. ред. Д. Блохин. Т. 6. Збірник наукових праць за матеріалами наукового Конгресу в Мюнхені (19–22 квітня 2013 р.). Мюнхен, 2013. С. 357–364.
4. Дутчак В. Культурно-мистецькі здобутки Капели бандуристів ім. Тараса Шевченка (США): до 100-річного ювілею колективу. IX Міжнародний конгрес українців. Мистецтвознавство. Культурологія. Збірник наукових статей (до 100 річчя Національної Академії наук України). Київ, 2019. С. 189–199.
5. Дутчак В. Проблема диригента і диригування в бандурному мистецтві: історичний, культурологічний та методичний аспекти. Хорове мистецтво у вищій школі: проблеми і перспективи професійної підготовки: збірник матеріалів Всеукраїнської науково-практичної конференції (м. Івано-Франківськ, 25–26 жовтня 2013 р.) / [Ред.-упор. Г. Карась, Л. Серганюк]. Івано-Франківськ : ДВНЗ «Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника», 2013. С. 27–31.

6. Єсіпок В. М. Зародження та становлення новітньої форми кобзарського мистецтва – капели бандуристів / В. М. Єсіпок, А. А. Іваниш/ Молодий вчений. 2018. № 2 (1). С. 114 - 117.

7. Єсіпок В. & Іваниш А. Творчий та історичний шлях Капели бандуристів імені Т. Шевченка. Young Scientist. № 1(53). 2018. С. 139–143.

8. Іваниш А.А. «Колективне музикування: до питання роботи з мішаною капелою бандуристів». «Молодий вчений» Серія: «Мистецтвознавство». № 4(47). Липень, 2017. С. 79-82.

9. Овчарова С. В. Педагогічний репертуар для капели бандуристів з оркестровою групою: навчально-методичний посібник / С. В. Овчарова, В. С. Овчаров. Дніпро: ЛІРА, 2017. 40 с.

10. Слюсаренко Т. О. Капела бандуристів «Сонце» ХНУМ імені І. П. Котляревського: становлення та специфіка розвитку (до 20-річчя творчої діяльності капели та 50-річчя з дня народження керівника Надії Мельник) // Аспекти історичного музикознавства: зб. наук. ст. Вип. XXII: До 95-річчя кафедри народних інструментів України. Харків. нац. ун-т мистецтв імені І. П. Котляревського; ред.-упоряд. Романюк І. А. Харків, ХНУМ, 2021. С. 166 – 178.

11. Черногуз Ч. Кобзарська січ. До 100-річчя Національної заслуженої капели бандуристів України імені Г.І. Майбороди. Київ : КВІЦ, 2018. 156 с.

12. Яницький Т. Й. Історичні етапи діяльності Української капели бандуристів імені Тараса Шевченка (Півн. Амер.) (до 100-річчя діяльності). Виконавське музикознавство. Вип. 24. Київ, 2018. С. 160–170.

References

1. Vyshnevskaya, S. (2011). The evolution of the phenomenon of singing in the bandura performance tradition: abstract of the Candidate's thesis of art critic. LNMA named after M.V. Lysenko. 16 [in Ukrainian].

2. Dutchak, V. (2019). Discography of the Taras Shevchenko Bandurist's Chapel of North America. Visnyk Kyivskoho natsionalnoho universytetu kultury i mystetstv. Seriya Muzychne mystetstvo. Vol. 2, 173–188 [in Ukrainian].

3. Dutchak, V. (2013). Bandurist chapel named after Taras Shevchenko: German emigration period. Ukrainian studies in Europe & Germany and Ukraine. T.Blokhin. (Eds.). Zbirnyk naukovykh prats za

materialamy naukovoho Konhresu v Myunkheni. Vol. 6, 357–364 [in Ukrainian].

4. Dutchak, V. (2019). Cultural and artistic achievements of the Bandurist Chapel named after Taras Shevchenko (USA) dedicated to the collective's 100th anniversary. IX International Congress of Ukrainianists. Arthistory. Culturology. Zbirnyk naukovykh statei (do 100 richchia Natsionalnoi Akademii nauk Ukrainy). 189–199 [in Ukrainian].

5. Dutchak, V. (2013). The problem of the conductor and conducting in bandura art: historical, cultural and methodological aspects. Khorove mystetstvo u vyshchii shkoli: problemy i perspektyvy profesiinoi pidhotovky: zbirnyk materialiv Vseukrainskoi naukovo-praktychnoi konferentsii. 27-31 [in Ukrainian].

6. Esypok, V. M. & Ivanysh, A. A. (2018). The birth and formation of the newest form of Kobzar art – bandurists' chapels. Young Scientist, 2 (1), 114-117 [in Ukrainian].

7. Yesypok, V. & Ivanysh, A. A. (2018). Creative and historical path of the bandurists' chapel named after T. Shevchenko. Young Scientist, 1 (53), 139-143 [in Ukrainian].

8. Ivanysh, A. A. (2017). Collective music-making: on the issue of working with a mixed bandurist band. Young Scientist. Ser.: Mystetstvovnavstvo, 4 (47), 79-82 [in Ukrainian].

9. Ovcharova, S. V. & Ovcharov, V. S. (2017). Pedagogical repertoire for the bandurists' band with an orchestra group. Dnipro: LIRA [in Ukrainian].

10. Sliusarenko, T. O. (2021). Bandurists' band club "Sun" of the I.P. Kotlyarevsky KhNU of arts: formation and specifics of development dedicated to 20th anniversary of the band's creative activity and the 50th anniversary of the birthday of director Nadiya Melnyk. Romanyuk I.A (Eds.). Aspects of historical musicology, 22, 166-178 [in Ukrainian].

11. Chornohuz, Ch. (2018). Kobzarska Sich. Dedicated to the 100th anniversary of the National Honoured Chapel of Bandurists of Ukraine named after G.I. Myiboroda. Kyiv: KVIC [in Ukrainian].

12. Yanytskyi, T. Y. (2018). Historical stages of activity of the Taras Shevchenko Ukrainian Bandurist Chapel (North America) dedicated to the 100th anniversary of activity. Performing musicology, 24, 160–170 [in Ukrainian].

*Стаття надійшла до редакції 14.07.2023
Отримано після доопрацювання 17.08.2023
Прийнято до друку 24.08.2023*